

Memo – Ter kennisname

Registratienummer:
20.070410

Aan: VV
Van: POHO Von Faber
Onderwerp: Aanvullende informatie mbt het PFAS dossier
Datum: 15-9-2020

Waarom moet u dit weten

In 2019 bent u op verschillende momenten geïnformeerd over het PFAS dossier, onder meer tijdens de VV-cie Voldoende water van 19 juni 2019 en aanvullend op 7 oktober 2019 met een TKN-memo. Het betrof informatie over PFAS: de issues, de uitvoeringsproblemen, het onderzoek naar het voorkomen van PFAS binnen Rijnland en de landelijke en regionale ontwikkelingen. In deze memo informeren we u over een recente aanpassing van het Tijdelijk Handelingskader van het Rijk en de consequenties daarvan voor Rijnland.

Kernboodschap

Naar aanleiding van nieuwe resultaten uit de PFAS-onderzoeken door het RIVM heeft het Rijk aanpassingen doorgevoerd in het Tijdelijk Handelingskader PFAS (THK). Deze aanpassingen betreffen een verruiming van de toegestane concentratie PFAS/ PFOA in bagger en grond, zowel op de landbodem als op de waterbodem. Hierdoor wordt het toepassen van bagger en grond met een iets hogere concentratie mogelijk.

In enkele gevallen maakt dit het uitvoeren van baggerwerkzaamheden door Rijnland makkelijker. Maar het grootste knelpunt voor het Rijnlands baggerprogramma – materiaal met PFAS boven de bovengrens – is hiermee nog niet weggenomen. Het vinden van afzetlocaties voor bagger met dergelijke hoge waarden blijft dus vooralsnog moeilijk.

De aanpassing met betrekking tot de waterbodem heeft geen effect voor Rijnland. Rijnland heeft hiervoor een eigen beleidsregel vastgesteld, die prevaleert boven het THK. Deze Rijnlandse beleidsregel sluit specifiek aan op de Rijnlandse situatie en is gedetailleerder dan het THK. De Rijnlandse beleidsregel zal pas worden aangepast wanneer het nog op te stellen definitief handelingskader daar aanleiding toe geeft.

Context

Zoals u weet is in 2017 het baggerprogramma in de Haarlemmermeer stilgelegd naar aanleiding de aanwezigheid van PFOS in de bagger, waardoor toepassing van deze bagger niet mogelijk was, niet op de kant en ook niet in depots. Daarna zijn er meerdere ontwikkelingen geweest:

- discussie met de Omgevingsdienst Noord-Zeekanaalgebied en vervolgens het opstellen van beleid omtrent PFAS door de gemeenten in deze regio, waaronder ook de gemeenten Haarlemmermeer en Aalsmeer; met beleid kunnen baggerwerkzaamheden, waar geen hoge gehalten aan PFAS worden aangetroffen, weer worden uitgevoerd;
- vaststelling door Rijnlandse VV van beleidsregel m.b.t. PFAS in de waterbodem in 2018, waarmee we dezelfde beleidslijn volgen als de gemeenten en dus voorkomen dat er bagger met teveel PFAS binnen Rijnland op de waterbodem wordt afgezet;

- stilvallen van steeds meer baggerwerkzaamheden bij waterschappen in 2018 en 2019 vanwege het ontbreken van beleid bij het Rijk en andere overheden;
- en uiteindelijk de landelijke discussie over de gehele PFAS stoffen-groep met als voorlopig resultaat een Tijdelijk Handelingskader (THK) vanuit het Rijk, gepubliceerd in 2019.
- Het Rijk heeft in 2019, parallel aan het opstellen van het THK, een aantal onderzoeksopdrachten gegeven aan het RIVM, waarvan de uitkomsten verder richting zullen geven bij het opstellen van een definitief handelingskader in 2020/ 2021.
- Binnen Rijnland zijn de baggerwerkzaamheden sinds december 2019 weer opgestart en er wordt hard gewerkt om de ontstane achterstanden in te halen.

Toelichting: update ontwikkelingen Tijdelijk Handelingskader (THK)

Vlak voor de zomer is het Tijdelijk Handelingskader voor PFAS in grond en bagger door het Rijk geactualiseerd, naar aanleiding van nieuwe onderzoeksresultaten van het RIVM. De wijzigingen betreffen een verruiming van de toepassingsmogelijkheden van grond en bagger.

Op basis van het nieuwe onderzoek zijn de volgende aanpassingen doorgevoerd in het THK:

- Het RIVM heeft onderzoek gedaan naar het oplossen/ verspreiden van PFAS vanuit bagger en grond naar het water (dit heet uitloging). Aangezien dit onderzoek geen er is gevonden tussen bagger en grond, komt het eerder gemaakte onderscheid tussen toepassen van bagger en toepassen van grond te vervallen.
- De achtergrondwaarde voor de landbodem is na onderzoek verhoogd, wat betekent dat er meer ruimte komt voor het toepassen van zeer licht verontreinigde bagger en grond met PFAS/ PFOA.
- De normen voor toepassen van bagger uit een ander oppervlaktewaterlichaam of grond op waterbodems worden verruimd en ook de normen voor toepassen in diepe plassen worden verruimd.

De cijfers behorende bij deze wijzigingen staan in bijlage 1.

Wat betekent dit voor Rijnland?

De gevolgen voor de Rijnlandse baggerwerkzaamheden zijn vooralsnog beperkt:

- Door de verruiming zal er iets meer bagger op de kant kunnen worden afgezet, maar het verschil is niet groot ten opzichte van de oude normering.
- Enkele bestekken, die nog niet gepubliceerd zijn, worden nu herzien op basis van de verruiming. Dit levert geen vertraging in de planning op.
- De oudere PFAS bestekken (100 a 150 km watergang in de Haarlemmermeer) die gefaseerd opgestart worden, lopen geen vertraging op. Volgens de planning zijn eind 2021 al deze bestekken afgerond, mits er voldoende afzetlocaties zijn gevonden binnen de gemeente Haarlemmermeer.

Voor bagger boven de THK-normering is nog geen oplossing. Voor deze bagger is er geen afzetmogelijkheid; het wordt namelijk niet geaccepteerd door eindverwerkers van bagger/grond. Op dit moment worden deze watergangen dus niet gebaggerd. Tot nu toe gaat om enkele kilometers watergang, die we verspreid door het gebied tegenkomen wanneer er in het kader van de voorbereiding wordt gemeten. De verwachting is dat we dit soort watergangen de komende jaren blijven tegenkomen. Het leidt nu nog niet tot acute problemen in de afvoer. Maar het is van groot belang dat hier in het definitieve handelingskader wel ruimte voor wordt geboden. In samenwerking met de Unie en de andere waterschappen en gemeenten volgen we de ontwikkelingen nauwlettend. Waar nodig brengt Rijnland kennis en ervaring in ter ondersteuning van de lobby door de UvW.

De verruiming voor toepassen op waterbodems (al dan niet in diepe plassen) is voor Rijnland niet van toepassing, omdat Rijnland een beleidsregel voor PFAS op waterbodems heeft vastgesteld, waarin het toepassen van PFAS-houdend materiaal op Rijnlandse waterbodems al goed is geregeld. Vastgesteld lokaal/regionaal beleid gaat voor het Tijdelijk Handelingskader, omdat dit handelingskader geen formeel beleid bevat.

Totdat er eind 2020/begin 2021 een definitief handelingskader ligt, blijft Rijnland tot nader order bij het eigen waterbodembesluit met betrekking tot PFAS. Wanneer er een definitief handelingskader wordt gepresenteerd, zal bekeken worden of en hoe dit besluit het best kan worden geactualiseerd. Hiermee wordt ons watersysteem voldoende beschermd en de beleidsregel doet recht aan de situatie in ons beheergebied. Gemeenten en provincie in het Noordzeekanaalgebied volgen dezelfde lijn voor hun eigen besluit.

Op 3 juli is het geactualiseerde THK naar de Tweede Kamer verstuurd.

Zie link: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/07/03/aanbiedingsbrief-geactualiseerd-tijdelijk-handelingskader-pfas>

Vervolg

Het overleg over het Tijdelijk Handelingskader en de verdere voorbereiding van een definitief handelingskader vindt plaats in de samenwerking tussen het Rijk en de verschillende koepels (IPO, VNG en Unie van Waterschappen). Rijnland volgt de ontwikkelingen met betrekking tot PFAS via verschillende Unie-overleggen en enkele inhoudelijke werkgroepen, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Vanuit onze kennis en ervaring ondersteunen we de Unie actief bij de gesprekken met het Rijk. De VV zal bij nieuwe ontwikkelingen mbt PFAS wederom geïnformeerd worden.

Bijlage 1 Toelichting: de nieuwe cijfers in het Tijdelijk Handelingskader

Aangepaste waarden in het THK	Oude waarde	Nieuwe waarde na 3 juli 2020
Achtergrondwaarde voor de landbodem voor overige PFAS/PFOA	0,8/0,9 µg/kg ds ¹	1,4/1,9 µg/kg ds
Norm voor toepassen van bagger uit een ander oppervlaktewaterlichaam of grond op waterbodem voor overige PFAS/PFOS	<0,1 µg/kg ds	0,8/1,1 µg/kg ds
Norm voor toepassen in diepe plassen en wordt voor overige PFAS/PFOS.	<0,1 µg/kg ds	0,8/1,1 µg/kg ds

¹ µg/kg ds = microgram per kilogram droge stof, een maat voor het gehalte van een stof die zich heeft gebonden aan de droge stof in de bodem